Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (desiata komora)

z 8. decembra 2022*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Verejné zákazky – Smernica 2014/24/EÚ – Článok 18 ods. 1 – Zásady rovnosti zaobchádzania, transparentnosti a proporcionality – Rozhodnutie o zrušení verejného obstarávania – Ponuky, ktoré boli predložené samostatne dvoma uchádzačmi patriacimi do toho istého hospodárskeho subjektu a predstavujú dve ekonomicky najvýhodnejšie ponuky – Odmietnutie úspešného uchádzača podpísať zmluvu – Rozhodnutie verejného obstarávateľa o odmietnutí ponuky nasledujúceho uchádzača, o ukončení konania a o vyhlásení nového verejného obstarávania“

Vo veci C-769/21,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Administratīvā rajona tiesa (Okresný správny súd, Lotyšsko) z 13. decembra 2021 a doručený Súdnemu dvoru 13. decembra 2021, ktorý súvisí s konaním:

AAS „BTA Baltic Insurance Company“

proti

Iepirkumu uzraudzības birojs,

Tieslietu ministrija,

SÚDNY DVOR (desiata komora),

v zložení: predseda piatej komory E. Regan (spravodajca), vykonávajúci funkciu predsedu desiatej komory, sudcovia I. Jarukaitis a Z. Csehi,

generálny advokát: G. Pitruzzella,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– AAS „BTA Baltic Insurance Company“, v zastúpení: M. Brizgo, advokāts,

– lotyšská vláda, v zastúpení: J. Davidoviča a K. Pommere, splnomocnené zástupkyne,

* Jazyk konania: lotyština.

– Európska komisia, v zastúpení: P. Ondrůšek, A. Sauka a G. Wils, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 18 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/24/EÚ z 26. februára 2014 o verejnom obstarávaní a o zrušení smernice 2004/18/ES (Ú. v. EÚ L 94, 2014, s. 65).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi AAS BTA Baltic Insurance Company (ďalej len „Baltic“) na jednej strane a Tieslietu ministrija (Ministerstvo spravodlivosti, Lotyšsko) a Iepirkumu uzraudzības birojs (Úrad pre dohľad nad verejným obstarávaním, Lotyšsko) na strane druhej vo veci rozhodnutia o ukončení verejného obstarávania služieb zdravotného poistenia.

Právny rámec

Právo Únie

3 Článok 18 smernice 2014/24 s názvom „Zásady obstarávania“ v odseku 1 stanovuje:

„Verejní obstarávatelia zaobchádzajú s hospodárskymi subjektmi rovnako a nediskriminačne a konajú transparentným a primeraným spôsobom.

…“

4 Článok 55 tejto smernice má názov „Informovanie záujemcov a uchádzačov“ a vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Verejní obstarávatelia čo najskôr informujú každého záujemcu a uchádzača o rozhodnutiach prijatých v súvislosti s uzavretím rámcovej dohody, so zadaním zákazky alebo s poskytnutím prístupu do dynamického nákupného systému vrátane dôvodov každého rozhodnutia o neuzavretí rámcovej dohody, o nezadaní zákazky, v súvislosti s ktorou bola uverejnená výzva na súťaž, o opätovnom začatí postupu alebo o nepoužití dynamického nákupného systému.“

Lotyšské právo

5 Článok 2 Publisko iepirkumu likums (zákon o verejnom obstarávaní) z 15. decembra 2016 (*Latvijas Vēstnesis*, 2016, č. 254) znie:

„Cieľom tohto zákona je zabezpečiť:

1. transparentnosť verejného obstarávania,

2. slobodnú hospodársku súťaž medzi dodávateľmi, ako aj rovnaké a spravodlivé zaobchádzanie medzi nimi,

3. efektívne využívanie zdrojov verejného obstarávateľa prostredníctvom maximálneho zníženia jeho rizika.“

6 Podľa bodov 23 a 24 Ministru kabineta noteikumi Nr.107 „Iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība“ (nariadenie Rady ministrov č. 107 o postupoch verejného obstarávania a súťaže návrhov) z 28. februára 2017 (*Latvijas Vēstnesis*, 2017, č. 45):

„23. Ak uchádzač, ktorému bola verejná zákazka zadaná, odmietne uzavrieť zmluvu s verejným obstarávateľom, hodnotiaca komisia je oprávnená prijať rozhodnutie o zadaní zákazky ďalšiemu uchádzačovi, ktorý predložil ekonomicky najvýhodnejšiu ponuku, alebo o ukončení postupu verejného obstarávania bez výberu ponuky. Ak bolo prijaté rozhodnutie o zadaní zákazky ďalšiemu uchádzačovi, ktorý predložil ekonomicky najvýhodnejšiu ponuku, ale tento uchádzač odmietne uzavrieť zmluvu, hodnotiaca komisia rozhodne o ukončení postupu verejného obstarávania bez výberu ponuky.

24. Pred prijatím rozhodnutia o zadaní zákazky ďalšiemu uchádzačovi, ktorý predložil ekonomicky najvýhodnejšiu ponuku, hodnotiaca komisia posúdi, či sa tento uchádzač a pôvodne vybraný uchádzač, ktorý odmietol uzavrieť zmluvu s verejným obstarávateľom, nepovažujú za jeden hospodársky subjekt. V prípade potreby je hodnotiaca komisia oprávnená požiadať ďalšieho uchádzača o vyhlásenie a, ak je to potrebné, o dôkaz, že sa spolu s pôvodne vybraným uchádzačom nepovažujú za jeden hospodársky subjekt. Ak je to tak, hodnotiaca komisia prijme rozhodnutie o ukončení postupu verejného obstarávania bez výberu ponuky.“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

7 Ministerstvo spravodlivosti ako verejný obstarávateľ vyhlásilo verejné obstarávanie na uzavretie zmluvy o verejnom zdravotnom poistení pre svojich zamestnancov a zamestnancov Valsts zemes dienests (Štátny katastrálny úrad, Lotyšsko), Datu valsts inspekcija (Štátny úrad na ochranu údajov, Lotyšsko), Maksātnespējas kontroles dienests (Úrad pre dohľad nad platobnou neschopnosťou, Lotyšsko) a Patentu valde (Patentový úrad, Lotyšsko).

8 Viacerí uchádzači, vrátane spoločností Baltic a Compensa Life Vienna Insurance Group SE, Latvijas filiāle (ďalej len „Compensa“), predložili ponuky s cieľom získať túto verejnú zákazku.

9 Rozhodnutím z 19. novembra 2020 hodnotiaca komisia ministerstva spravodlivosti usúdila, že ponuka predložená spoločnosťou Compensa je ekonomicky najvýhodnejšou ponukou. Táto spoločnosť však odmietla uzavrieť zmluvu.

10 Rozhodnutím z 1. decembra 2020 táto hodnotiaca komisia konštatovala, že Baltic je v poradí druhým uchádzačom, ktorý má nárok na uzavretie zmluvy, pričom na základe bodu 24 nariadenia č. 107 z 28. februára 2017 požiadala o predloženie vyhlásenia, ako aj dôkazu, že Baltic a Compensa sa nemajú považovať za jeden a ten istý hospodársky subjekt.

11 V odpovedi na túto žiadosť Baltic uviedla, že je potrebné ju považovať za subjekt, ktorý tvorí spolu so spoločnosťou Compensa jeden hospodársky subjekt, pričom však vyhlásila, že svoju ponuku pripravila nezávisle a bez dohody s uvedenou spoločnosťou.

12 Za týchto podmienok hodnotiaca komisia ministerstva spravodlivosti rozhodnutím z 9. decembra 2020, opierajúc sa o bod 23 nariadenia č. 107 z 28. februára 2017, ukončila postup verejného obstarávania.

13 Dňa 16. decembra 2020 ministerstvo spravodlivosti vyhlásilo nové verejné obstarávanie.

14 Rozhodnutím z 21. januára 2021 Úrad pre dohľad nad verejným obstarávaním, na ktorý podala Baltic námietku, potvrdil rozhodnutie z 9. decembra 2020. Uviedol, že bod 24 nariadenia č. 107 z 28. februára 2017 vyžaduje, aby verejný obstarávateľ, s cieľom zabrániť možnosti zosúladeného postupu medzi podnikmi tej istej skupiny po predložení ponúk, ukončil postup verejného obstarávania, ak zistí, že pôvodný úspešný uchádzač, ktorý odmietol uzavrieť zmluvu s verejným obstarávateľom, a nasledujúci uchádzač sa majú považovať za jeden hospodársky subjekt. Okrem toho podľa Úradu pre dohľad nad verejným obstarávaním má verejný obstarávateľ v súlade s bodom 23 tohto nariadenia v každom prípade právo ukončiť verejné obstarávanie, ak úspešný uchádzač odmietne uzavrieť zmluvu s verejným obstarávateľom, keďže žiadny iný uchádzač nemá subjektívne právo požadovať, aby bol vyhlásený za úspešného uchádzača.

15 Baltic následne podala žalobu o zrušenie tohto rozhodnutia na Administratīvā rajona tiesa (Okresný správny súd, Lotyšsko), ktorý je vnútroštátnym súdom.

16 Podľa spoločnosti Baltic bol verejný obstarávateľ povinný preskúmať jej vysvetlenia týkajúce sa povahy vzťahu medzi oboma spoločnosťami a prípravy ponúk, aby tak dosiahol spravodlivú rovnováhu z hľadiska dodržiavania všetkých zásad zakotvených v článku 2 zákona o verejnom obstarávaní.

17 Domnienka uvedená v bode 24 nariadenia č. 107 z 28. februára 2017, podľa ktorej podniky tej istej skupiny koordinovali svoje ponuky s cieľom narušiť hospodársku súťaž, je neprimeraná a porušuje zásady uvedené tak v smernici 2014/24, ako aj v rozsudku z 19. mája 2009, Assitur (C-538/07, EU:C:2009:317).

18 Skutočnosť, že suma ponuky pôvodne vybraného uchádzača bola vyššia ako suma spoločnosti Baltic, dokazuje, že ponuky neboli koordinované, takže stiahnutie prvej ponuky nemohlo spoločnostiam skupiny priniesť nijakú výhodu.

19 Úrad pre dohľad nad verejným obstarávaním sa domnieva, že rozsudok z 19. mája 2009, Assitur (C-538/07, EU:C:2009:317), sa týka len práva prepojených podnikov zúčastniť sa na postupe verejného obstarávania a predkladať ponuky, pričom toto právo nebolo v prejednávanej veci obmedzené.

20 Táto situácia sa odlišuje od situácie, v ktorej verejný obstarávateľ musí ukončiť postup verejného obstarávania, ak úspešný uchádzač odmietne uzavrieť dotknutú zmluvu. V prvom prípade uvedenom v rozsudku z 19. mája 2009, Assitur (C-538/07, EU:C:2009:317), verejný obstarávateľ po zamietnutí ponúk prepojených podnikov vybral inú ponuku a verejné obstarávanie viedlo k uzavretiu zmluvy, zatiaľ čo v druhom prípade verejný obstarávateľ tým, že nevybral nijakú ponuku, ukončil postup verejného obstarávania, čo malo za následok obnovenie hospodárskej súťaže, lebo sa všetkým uchádzačom umožnilo zúčastniť sa nového verejného obstarávania.

21 Ministerstvo spravodlivosti okrem toho tvrdí, že bod 23 nariadenia č. 107 z 28. februára 2017 v každom prípade priznáva verejnému obstarávateľovi diskrečnú právomoc pokračovať v postupe verejného obstarávania, pokiaľ úspešný uchádzač odmietne uzavrieť predmetnú zmluvu.

22 Podľa Administratīvā rajona tiesa (Okresný správny súd) výsledok sporu, ktorý prejednáva, závisí od toho, či samotná okolnosť, ktorá nie je v prejednávanej veci sporná, teda že Baltic a Compensa treba považovať za jeden a ten istý hospodársky subjekt, má vplyv na právo verejného obstarávateľa rozhodnúť o ukončení postupu verejného obstarávania.

23 Tento súd sa domnieva, že členský štát nepochybne disponuje širokou mierou voľnej úvahy, aby vytvoril možnosť prijať rozhodnutie o zrušení verejného obstarávania. V súlade s judikatúrou Súdneho dvora, ako vyplýva z rozsudku z 11. decembra 2014, Croce Amica One Italia (C-440/13, EU:C:2014:2435, body 33 až 35), by sa dôvody na zrušenie mohli zakladať najmä na skutočnostiach, ktoré súvisia s posúdením vhodnosti ukončenia verejného obstarávania z hľadiska verejného záujmu, pričom sa zohľadňujú okrem iného akékoľvek zmeny v hospodárskom kontexte alebo skutkových okolnostiach, alebo potreby dotknutého verejného obstarávateľa.

24 V prejednávanej veci však z opisu skutkových okolností vyplýva, že verejný obstarávateľ mal napriek odmietnutiu úspešného uchádzača uzavrieť zmluvu v úmysle pokračovať v postupe verejného obstarávania, a to tak, že verejnú zákazku zadá nasledujúcemu uchádzačovi, ktorý predložil druhú ekonomicky najvýhodnejšiu ponuku. Potreby verejného obstarávateľa sa v podstate nezmenili, čo potvrdzuje začatie nového postupu verejného obstarávania, a nasledujúca ponuka zodpovedala jeho potrebám a požiadavkám. Verejný obstarávateľ však podľa bodu 24 nariadenia č. 107 z 28. februára 2017 ukončil postup verejného obstarávania z dôvodu, že obaja dotknutí uchádzači museli byť považovaní za jeden a ten istý hospodársky subjekt.

25 Vnútroštátny súd má pochybnosti o zlučiteľnosti takejto vnútroštátnej právnej úpravy so zásadami práva Únie uplatniteľnými na postupy verejného obstarávania.

26 Lotyšská právna úprava nepochybne nestanovuje zákaz účasti podnikom, medzi ktorými existuje vzťah kontroly alebo sú navzájom prepojené, na tom istom verejnom obstarávaní. Je teda v súlade s judikatúrou Súdneho dvora vyplývajúcou najmä z rozsudkov z 19. mája 2009, Assitur (C-538/07, EU:C:2009:317, body 29 a 30), ako aj z 8. februára 2018, Lloyd's of London (C-144/17, EU:C:2018:78, body 34 až 36), podľa ktorej právo Únie bráni vnútroštátnej právnej úprave zavádzajúcej absolútny zákaz pre podniky, medzi ktorými existuje vzťah kontroly alebo sú navzájom prepojené, zúčastniť sa súčasne a v konkurenčnom vzťahu na tom istom verejnom obstarávaní – pričom nemajú možnosť preukázať nezávislosť svojich ponúk – keďže takáto právna úprava je v rozpore so záujmom Únie zabezpečiť čo najširšiu účasť uchádzačov na verejnom obstarávaní.

27 Z tej istej judikatúry však vyplýva, že podniky, medzi ktorými existuje vzťah kontroly alebo sú navzájom prepojené, majú nárok na zadanie zákazky v rámci verejného obstarávania, na ktorom sa zúčastnili. Bod 24 nariadenia č. 107 z 28. februára 2017 však verejnému obstarávateľovi zakazuje zadať verejnú zákazku nasledujúcemu uchádzačovi, pokiaľ tento uchádzač a pôvodne vybraný uchádzač, ktorý vzal svoju ponuku späť, predstavujú spolu jeden a ten istý hospodársky subjekt. Takáto právna úprava sa teda v podstate zakladá na nevyvrátiteľnej domnienke, že obaja uchádzači sa dohodli a že úspešný uchádzač vzal svoju ponuku z tohto dôvodu späť.

28 Vnútroštátny súd sa preto domnieva, že vnútroštátna právna úprava, o ktorú ide vo veci samej, bez ohľadu na širokú mieru voľnej úvahy členských štátov pri stanovení prípadov, v ktorých treba ukončiť postup verejného obstarávania za okolností, keď sa potreby verejného obstarávateľa nezmenili a nasledujúca ponuka tieto jeho potreby, ako aj jeho požiadavky spĺňa, nie je v súlade so zásadami uvedenými v článku 18 ods. 1 smernice 2014/24, najmä s povinnosťou členských štátov zaobchádzať s hospodárskymi subjektmi rovnako a bez diskriminácie a v súlade so zásadou proporcionality. Štádium predmetného postupu verejného obstarávania je na účely uplatnenia judikatúry Súdneho dvora pripomenutej v bode 26 tohto rozsudku irelevantné, keďže uvedená judikatúra sa tiež uplatňuje na rozhodnutie ukončiť toto konanie. Táto právna úprava by teda mala ponechať dotknutému uchádzačovi možnosť preukázať nezávislosť jeho ponuky.

29 Za týchto podmienok Administratīvā rajona tiesa (Okresný správny súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Je vnútroštátna právna úprava, ktorá ukladá verejnému obstarávateľovi záväznú povinnosť ukončiť postup verejného obstarávania, ak sa zistí, že pôvodne vybraný uchádzač, ktorý odmietol uzavrieť zmluvu s verejným obstarávateľom, a nasledujúci uchádzač, ktorý predložil ponuku zodpovedajúcu potrebám a požiadavkám verejného obstarávateľa, sa majú považovať za jeden hospodársky subjekt, zlučiteľná so zásadami verejného obstarávania definovanými v článku 18 ods. 1 smernice [2014/24/EÚ], a najmä s povinnosťou členských štátov zaobchádzať s hospodárskymi subjektmi rovnako a nediskriminačne, a v súlade so zásadou proporcionality?“

O prejudiciálnej otázke

30 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa všeobecné zásady práva Únie, ako sú najmä zásady rovnakého zaobchádzania a proporcionality v zmysle článku 18 ods. 1 smernice 2014/24, majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá verejnému obstarávateľovi ukladá povinnosť ukončiť postup verejného obstarávania, ak v prípade odstúpenia uchádzača, ktorý bol pôvodne vybraný na základe predloženia ekonomicky najvýhodnejšej ponuky, tvorí uchádzač, ktorý predložil nasledujúcu ekonomicky najvýhodnejšiu ponuku, s týmto uchádzačom jeden hospodársky subjekt.

31 V tejto súvislosti treba na úvod pripomenúť, že ako vyplýva z judikatúry Súdneho dvora, právo Únie nebráni tomu, aby členské štáty stanovili možnosť, ktorú uvádza článok 55 ods. 1 smernice 2014/24, prijať rozhodnutie o zrušení postupu verejného obstarávania z dôvodov, ktoré sa týkajú najmä posúdenia, či je z hľadiska verejného záujmu vhodné tento postup finalizovať, okrem iného vzhľadom na prípadné zmeny hospodárskeho kontextu alebo skutkových okolností, alebo na potreby dotknutého verejného obstarávateľa, či na nedostatočnú úroveň hospodárskej súťaže v prípade, že ku koncu dotknutého postupu verejného obstarávania ostal spôsobilým na vykonanie zákazky len jediný uchádzač (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. decembra 2014, Croce Amica One Italia, C-440/13, EU:C:2014:2435, bod 35).

32 Takéto rozhodnutie o zrušení verejného obstarávania sa však musí prijať pri dodržaní pravidiel práva Únie, najmä všeobecných zásad práva Únie, akými sú zásady rovnosti zaobchádzania, transparentnosti a proporcionality, ktoré sú tiež uvedené v článku 18 ods. 1 smernice 2014/24 (pozri v tomto zmysle rozsudky z 18. júna 2002, HI, C-92/00, EU:C:2002:379, body 42 a 45 až 47, ako aj z 11. decembra 2014, Croce Amica One Italia, C-440/13, EU:C:2014:2435, body 33, 34 a 36).

33 V prejednávanej veci je zjavné, že cieľom vnútroštátnej právnej úpravy, o ktorú ide vo veci samej a ktorá ukladá verejnému obstarávateľovi povinnosť ukončiť postup verejného obstarávania za okolností uvedených v bode 30 tohto rozsudku, je odstrániť akúkoľvek prípadnú dohodu medzi účastníkmi toho istého postupu verejného obstarávania po tom, ako predložili svoje ponuky, a zabezpečiť tak udržanie dostatočnej úrovne hospodárskej súťaže, aby sa zaistila rovnosť zaobchádzania medzi záujemcami, ako aj transparentnosť postupu (pozri analogicky rozsudok z 8. februára 2018, Lloyd's of London, C-144/17, EU:C:2018:78, bod 31).

34 V súlade so zásadou proporcionality však takáto právna úprava nesmie podľa judikatúry Súdneho dvora ísť nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie uvedených cieľov (pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. februára 2018, Lloyd's of London, C-144/17, EU:C:2018:78, bod 32 a citovanú judikatúru).

35 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že pravidlá Únie v oblasti verejného obstarávania boli prijaté v súvislosti s vytvorením jednotného trhu s cieľom zabezpečiť voľný pohyb a odstrániť obmedzenia hospodárskej súťaže (rozsudok z 8. februára 2018, Lloyd's of London, C-144/17, EU:C:2018:78, bod 33 a citovaná judikatúra).

36 V tomto kontexte je v záujme práva Únie, aby bola zabezpečená čo najširšia možná účasť uchádzačov na verejnom obstarávaní (rozsudok z 8. februára 2018, Lloyd's of London, C-144/17, EU:C:2018:78, bod 34 a citovaná judikatúra).

37 Podľa ustálenej judikatúry z toho vyplýva, že automatické vylúčenie záujemcov alebo uchádzačov, ktorí sa nachádzajú vo vzťahu kontroly alebo prepojenia s inými konkurentmi, ide nad rámec toho, čo je nevyhnutné na zabránenie zosúladeným postupom, a v dôsledku toho aj na účely uplatnenia zásady rovnosti zaobchádzania a dodržania povinnosti transparentnosti. Takéto automatické vylúčenie predstavuje nevyvrátiteľnú domnienku vzájomného ovplyvňovania pri jednotlivých ponukách týkajúcich sa tej istej zákazky medzi podnikmi, ktoré sa nachádzajú vo vzťahu kontroly alebo prepojenia a tým vylučuje možnosť týchto záujemcov alebo uchádzačov preukázať nezávislosť ich ponúk, a teda je v rozpore so záujmom Únie na zabezpečení čo najširšej účasti uchádzačov na verejnom obstarávaní (rozsudok z 8. februára 2018, Lloyd's of London, C-144/17, EU:C:2018:78, body 35 a 36, ako aj citovaná judikatúra).

38 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že Súdny dvor už uviedol, že zoskupenia podnikov môžu mať rôzne formy a ciele, a teda nie je nevyhnutne vylúčené, že kontrolované podniky môžu mať určitú samostatnosť pri realizácii svojej obchodnej politiky a hospodárskych činností, najmä v oblasti účasti na verejných obstarávaniach. Vzťahy medzi podnikmi tej istej skupiny môžu byť upravené osobitnými ustanoveniami, ktoré sú spôsobilé zabezpečiť tak nezávislosť, ako aj dôverný charakter pri príprave ponúk, ktoré boli súčasne predložené dotknutými podnikmi v rámci toho istého verejného obstarávania (rozsudok z 8. februára 2018, Lloyd's of London, C-144/17, EU:C:2018:78, bod 37 a citovaná judikatúra).

39 Dodržiavanie zásady proporcionality preto vyžaduje, aby bol verejný obstarávateľ povinný preskúmať a posúdiť skutkové okolnosti, s cieľom určiť, či mal vzťah medzi dvoma entitami konkrétny vplyv na príslušný obsah ponúk predložených v rámci toho istého verejného obstarávania, pričom konštatovanie takéhoto vplyvu v akejkoľvek forme postačuje na to, aby uvedené podniky mohli byť vylúčené z konania (rozsudok z 8. februára 2018, Lloyd's of London, C-144/17, EU:C:2018:78, bod 38 a citovaná judikatúra).

40 Táto judikatúra, ktorá sa vyvinula vo vzťahu k vnútroštátnym právnym úpravám stanovujúcim automatické vylúčenie z účasti na postupe verejného obstarávania, sa rovnako uplatňuje na právnu úpravu, o ktorú ide vo veci samej a ktorá ukladá verejnému obstarávateľovi povinnosť, aby v ďalšej fáze zadávania zákazky takéto konanie ukončil.

41 Takáto právna úprava síce automaticky nevylučuje uchádzačov, ktorí sú súčasťou toho istého hospodárskeho subjektu, z účasti na rovnakom verejnom obstarávaní, má však podobné účinky.

42 V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že ustanovením o automatickom ukončení postupu verejného obstarávania, keď v prípade odstúpenia pôvodne vybraného uchádzača, ktorý predložil ekonomicky najvýhodnejšiu ponuku, tvorí uchádzač, ktorý sa umiestnil ako druhý v poradí a predložil druhú ekonomicky najvýhodnejšiu ponuku, spolu s prvým uvedeným uchádzačom jeden hospodársky subjekt, vnútroštátna právna úprava, o ktorú ide vo veci samej, stanovuje nevyvrátiteľnú domnienku, že títo uchádzači sa pri príprave svojich ponúk alebo po ich predložení spolu dohodli, a to len z dôvodu, že patria do toho istého hospodárskeho subjektu, pričom nemajú možnosť preukázať nezávislú povahu svojich ponúk.

43 Takáto vnútroštátna právna úprava, ktorá sa týka fázy postupu, počas ktorej bolo zverejnené poradie ponúk a ich obsah, je ešte viac v rozpore so záujmom Únie na zabezpečení čo najširšej účasti uchádzačov na verejnom obstarávaní a so zásadou proporcionality.

44 Uvedená právna úprava môže skutočne nielen odradiť spoločnosti patriace do tej istej skupiny od predloženia konkurenčných ponúk v rámci postupu verejného obstarávania, keďže ich umiestnenie na prvých dvoch miestach by v prípade odstúpenia uchádzača, ktorý sa umiestnil na prvom mieste, automaticky spôsobilo ukončenie tohto konania, ako aj nasledujúcich konaní, čím by sa fakticky zabránilo tomu, aby si tieto spoločnosti v rámci takéhoto verejného obstarávania konkurovali, ale okrem toho môže sama osebe zvýšiť riziko narušenia hospodárskej súťaže, keďže zverejnenie poradia ponúk a ich obsahu na konci prvého postupu by mohlo uľahčiť prípadné dohody medzi uchádzačmi v rámci nasledujúceho postupu.

45 Hoci je pravda, že odstúpenie uchádzača, ktorý bol pôvodne vybraný z dôvodu, že predložil ekonomicky najvýhodnejšiu ponuku, môže v prípade, že uchádzač, ktorý predložil nasledujúcu ekonomicky najvýhodnejšiu ponuku, tvorí s prvým uvedeným uchádzačom jeden hospodársky subjekt, naznačovať protisúťažnú dohodu, keďže takéto odstúpenie sa môže javiť ako odôvodnené úmyslom, aby bola vybraná najvyššia ponuka predložená skupinou ako celkom, nič to nemení na tom, že nevyvrátiteľnú domnienku v tomto zmysle nemožno stanoviť, inak by títo uchádzači boli zbavení možnosti preukázať nezávislý charakter svojich ponúk.

46 Na základe vyššie uvedeného treba na položenú otázku odpovedať tak, že zásada proporcionality v zmysle článku 18 ods. 1 smernice 2014/24 sa má vykladať tak, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá verejnému obstarávateľovi ukladá povinnosť ukončiť postup verejného obstarávania, ak v prípade odstúpenia uchádzača, ktorý bol pôvodne vybraný na základe predloženia ekonomicky najvýhodnejšej ponuky, tvorí uchádzač, ktorý predložil druhú ekonomicky najvýhodnejšiu ponuku, s týmto uchádzačom jeden hospodársky subjekt.

O trovách

47 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (desiata komora) rozhodol takto:

Zásada proporcionality v zmysle článku 18 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/24/EÚ z 26. februára 2014 o verejnom obstarávaní a o zrušení smernice 2004/18/ES

sa má vykladať tak, že

bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá verejnému obstarávateľovi ukladá povinnosť ukončiť postup verejného obstarávania, ak v prípade odstúpenia uchádzača, ktorý bol pôvodne vybraný na základe predloženia ekonomicky najvýhodnejšej ponuky, tvorí uchádzač, ktorý predložil druhú ekonomicky najvýhodnejšiu ponuku, s týmto uchádzačom jeden hospodársky subjekt.

Podpisy